

תוכנית הקורס ורשימת קריאה לקורס

סמסטר 1 שנה 2023

בית ספר: בית ספר אריסון למנהל עסקים תואר שני M.A. בהתנהגות ופיתוח אר

הנחיית קבוצות

מרצים/ות:

ד"ר יעל בן דוד yael.bendavid@runi.ac.il

מספר הקורס:	28103	סוג הקורס:	סדנה	שעות שבועיות:	2	נקודות זכות:	2
דרישות הקורס:	עבודה מסכמת	קוד קבוצה:	232281032	שפת לימוד:	עברית		

נושאי הקורס

חברות וארגונים מבססים חלק גדול מהתנהלותם על הרכבים קבוצתיים: צוותי ניהול, קבוצות משימה, צוותי פרויקט ועוד. ארגונים נוטים להדגיש את הצד הפונקציונלי של הקבוצות, שנדרשות להוכיח יעילות ונמדדות כגוף אורגני (עמידה ביעדים, לוחות זמנים וכד'). עם זאת מבט מקצועי מעמיק על קבוצות עבודה חושף עולם פנימי עשיר, שבו לצד כוחות רציונליים של צמיחה והעצמה - מצויים גם תהליכים רגשיים ולא מודעים, דינאמיקות כוח, קונפליקטים והתנגדות. כל אלו הם ביטויים של המתח בין האינדיבידואל לקבוצה. קורס זה יזמין את המשתתפים.ות ללמידה התנסותית מתוך דינאמיקה קבוצתית, ולהתנסות מעשית בהנחייה של קבוצה.

מטרות הקורס

מטרת הסדנה היא להפוך את הקבוצה לכלי עבודה מובן ואפקטיבי עבור המשתתפים.ות. בסדנה נתנסה בעבודה קבוצתית סביב תמות מרכזיות בעבודת פיתוח ארגוני ומשאבי אנוש כגון: הובלת קבוצה, עבודת צוות ותהליכי שינוי בארגונים בעזרת קבוצות.

הקורס ייפתח במספר שיעורי מבוא תיאורטיים אשר יוקדשו למספר סוגיות בסיסיות בעבודה קבוצתית: קבוצות ומשמעותן בארגונים, מטרות וסוגי תהליכים קבוצתיים, שלבים בהתפתחות קבוצה ותפקידים בקבוצה, תפקיד המנחה וטכניקות התערבות בקבוצה.

יתר המפגשים בקורס יוקדשו להתנסות חוויתית של המשתתפים. ות בהנחיית קבוצות סביב הנושאים התיאורטיים שנלמדו. מפגש הסיכום יוקדש לאינטגרציה ועיבוד של התיאוריה וההתנסות המעשית בכיתה.

מבנה ציון הקורס

1. השתתפות (ובכלל זה הגעה לשיעורים ובזמן, הגשת ארבעה מכתבים רפלקסיביים לאורך הסמסטר וקריאת מאמרים לקראת דיון) - 10 אחוז מהציון.
2. התנסות בהנחייה (הכנה והגשה של מתווה להנחיה, יישום הערות פידבק על המתווה בהנחיה עצמה) - 20 אחוז מהציון.
3. מטלה מסכמת: 70 אחוז מהציון.

דרישות הקורס:

השתתפות פעילה - הקורס יתנהל במתכונת של סדנה, יוגבל ל-12 משתתפים ויאפשר מבט ייחודי ומקצועי על המתרחש בקבוצות בארגונים. הלמידה שלנו תהיה חוויתית ותיאורטית ואנו תלויים זה בזה על מנת לייצר התנסות חיובית ולמידה משמעותית. בהתאם לכך, נוכחותו הפעילה של כל אחד מהמשתתפים הינה קריטית להצלחת הקורס. אנא הודיעו לי מראש במקרה של אי הגעה.

אבקש שלא תעשו שימוש כלל במחשבים ניידים או בטלפונים סלולריים במהלך המפגשים הדינמיים (למעט בקטעים בהם תינתן הרצאה קצרה) וזאת כדי לאפשר נוכחות מלאה בתוך הסדנה. רצוי מאוד לרשום הערות תוך כדי במחברת רגילה.

נוכחות: בהתאם למדיניות תכנית הופ"א, הנוכחות בכל השיעורים הינה חובה. על פי תקנון התכנית, אין להיעדר מיותר מ-2 שיעורים בסמסטר. כל סטודנטית שיחרגו ממכסה זו לא יוכלו לסיים את הקורס בשנה זו, לא יקבלו ציון בקורס והשתתפותם בקורס תופסק. במקרים מיוחדים יש לפנות עם אישורים מתאימים לרכזת הסטודנטים של התכנית, אשר תעביר את ההחלטה להכרעת דיקן הסטודנטים.

אעביר דף נוכחות בתחילת כל שיעור.

הקלטות: סדנה בהנחיית קבוצות הנה סדנה דינאמית ועל כן השיעורים לא יוקלטו.

יום למידה בזום : ב-19.12.22 יתקיים יום למידה בזום במסגרת התכנית. ביום זה תתקיים הסדנה במתכונת וירטואלית.

קריאה אקדמית לקראת המפגשים התיאורטיים יש לקרוא פריטי קריאה, על פי הרשימה שמופיעה למטה. פריטי הקריאה מהווים בסיס לדיון התיאורטי שיתקיים בכיתה וכן של העבודה המסכמת. הקריאה לקראת השיעורים הינה קריטית בכדי נוכל לעסוק בדיון משותף על המושגים ולא בעצם הקנייתם.

מכתבי רפלקציה עליכם להגיש ארבעה מכתבי רפלקציה בעקבות המפגשים ההתנסותיים. שלושה מכתבים ייכתבו לאחר מפגשים שבהם תהיו משתתפים, ומכתב נוסף לאחר התנסותכם בהנחייה. יש לכתוב דף המתייחס לחוויה האישית שלכם במהלך המפגש. במסגרת זאת ניתן להרחיב לגבי רגע מסוים במהלך המפגש שמצאתם כמשמעותי או חשוב; ניתן לתאר את המפגש מנקודת המבט של משתתף אחרת, כפי שאתם רואים את המשתתף. במהלך המפגש; ניתן להרחיב לגבי נושא מסוים

ששב וחזר במהלך המפגש תוך ניסיון לתעד ולהבין את המופעים השונים של הנושא. **את המכתבים הרפלקסיביים יש להגיש למייל ביום רביעי שלאחר המפגש עליו בחרתם לערוך את הרפלקציה.** כתיבת המכתבים נועדה לשרת אתכם בלמידה ובעבודה המסכמת. ככל שתכתבו יותר במהלך הסמסטר, כך תהיה עבודתכם עשירה ומעמיקה יותר. מומלץ לכתוב לאחר כל שעור, ולהגיש אל"י רק ארבעה מתוך אותם מכתבים. אני אוספת אותם במהלך הסמסטר כדי להקפיד על המסגרת אך אני לדברים רק בסוף, עם המטלה המסכמת. את המכתבים יש לשלוח אל"י ישירות למייל.

התנסות בהנחיית קבוצה

הקורס מזמן לכם התנסות בהנחיית קבוצה סביב נושא מעולם הקבוצות לבחירתכם. יש להכין קווי מתאר ליחידת הנחיה (דף הנחיות מופיע באתר הקורס) בזוגות ולהנחות יחד את היחידה. את קווי המתאר יש לשלוח אל"י עד יום ו' בשעה 8:00 בבוקר בשבוע שלפני ההנחיה שלכם. משך ההנחיה: 45 דק'. לאחר מכן, נקיים דיון משוב ונחלץ תובנות עיקריות הרלוונטיות להנחיה באופן כללי תוך חיבור לתיאוריה.

במפגשים הראשונים, אעביר ביניכם טבלה לשיבוצים.

מטלה מסכמת

בזוגות, יש עבודה המציעה קריאה תיאורטית בתהליך הקבוצתי שעברנו לאורך הסמסטר. יש לנתח את התהליך הקבוצתי תוך התייחסות לארבעה מרכיבים: (א) בחירת תימה סביבה תתארגן העבודה. תימה יכולה להיות נושא/סוגיה מרכזית שהעסיק את הקבוצה, או היבט משמעותי שנגע ליחסים בקבוצה. (ב) ניתוח של התימה לאור מאמרי הקורס. חשוב לציין כי יהיה עליכם להתייחס לארבעה מאמרים לפחות מתוך הסילבוס. בתת פרק זה, יהיה עליכם לדון **באופן אינטגרטיבי** בהתייחסות של כותביה. המאמרים לתימה הנבחרת (במישרין או בעקיפין), תוך עמידה על מושגים מרכזיים והנחות היסוד בבסיס התפיסה שמציעים המחברים. (ג) יישום התרומה התיאורטית להבנת החוויה הקבוצתית הן במסגרת התהליך הקבוצתי, וההתנסות בהנחיית הקבוצה. בכדי ליישם את הרעיונות התיאורטיים ניתן לבחור מספר קטעים מתוך המכתבים שכתבתם, או להציע קריאה הוליסטית של המכתבים סביב תמה מרכזית שבוטלת עבורכם. רצוי לשלב ציטוטים מתוך המכתבים בתוך תת הפרק הזה. את המכתבים כולם יש לצרף כנספח לעבודה. (ד) מתוך הקריאה התיאורטית והיישום לתהליך הקבוצתי, יש להציע לפחות 2 המלצות למנהלים סביב הנושא של ניהול קבוצות עבודה. שימו לב, שעל המלצות להיות מחוברות לתובנות שעלו מתוך הניתוח שלכם.

אורך העבודה לא יעלה על שישה עמודים (לא כולל עמוד שער ורשימה בבליוגרפית). יש להגיש את העבודה בגופן דיוויד, גודל 12, רווח כפול ושוליים סטנדרטיים.

את העבודה המסכמת יש להגיש עד ה-01.03.23.

שעות קבלת מרצה

ימי שני בין 18:00-19:00 בתאום מראש.

מייל: yael.bendavid@idc.ac.il

תאריך	נושא השיעור	קריאת חובה	קריאה מומלצת (רשות)
שעור 1+2	מבוא: מהי קבוצה קטנה? הגדרות, מאפיינים וחזקה קבוצתי.	רוזנוסר, נ. ונתן, ל. (1997) קבוצה מה? בתוך נ. רוזנוסר ול. נתן (עורכים), הנחיית קבוצות – מקראה. ירושלים: הוצאת מרכז ציפורי לחינוך קהילתי. החברה למתנ"סים. עמודים 11-30	וויטאקר, ד. (1985). מאפייני הקבוצה כמדיום לעזרה. בתוך נ. רוזנוסר ול. נתן (עורכים), הנחיית קבוצות – מקראה. ירושלים: הוצאת מרכז ציפורי לחינוך קהילתי. החברה למתנ"סים. עמודים 31-47
שעור 3	תפקידים בקבוצה והזדהות השלכתית	ליבסלי ו. ומקנזי. ר. (1983) תפקידים חברתיים בקבוצת פסיכותרפיה. בתוך רוזנוסר, נ. נתן, ל. (1997). (עורכים). הנחיית קבוצות – מקראה. ירושלים: הוצאת מרכז ציפורי לחינוך קהילתי. החברה למתנ"סים. פרק 11, עמודים 221-238	Klein, M. 1959. Our adult world and its roots in infancy. Human Relations, 12, 291-303 ובתרגום לעברית:
שעור 4	שלבי התפתחות קבוצה	Wells, L.J (1997) קבוצה כשלם: פרספקטיבה סוציו-אנליטית על יחסים בין-אישיים וקבוצתיים. מתוך: מקראת הנחיית קבוצות. עמ' 75-100, בעריכת נ. רוזנוסר	קליין, מ. עולמינו המבוגר ושורשיו בינקות. תרגום עצמאי: לירון נתן.
שעור 4	שלבי התפתחות קבוצה	מקנזי. ר. וליבסלי ו. (1983). מודל התפתחותי. בתוך רוזנוסר, נ.	ויינברג, ח (2018) הפרדוקס של קבוצות אינטרנט, פרקים 3,7.

נתן, ל. (1997). (עורכים). הנחיית
 קבוצות -מקראה. ירושלים: הוצאת
 מרכז ציפורי לחינוך קהילתי. החברה
 למתנ"סים. (פרק 9, עמודים
 187-200).

הוצאת אמציה.

Gaulat, G. (2006). Creating
 trust and intimacy in the virtual world. Converse,
 Bennis, W.G & Shepard, H.A
 (1997).

April
 תיאוריה של התפתחות קבוצה. מתוך:
 מקראת הנחיית קבוצות. עמ'
 161-186, בעריכת נ. רוזנוסר ול. נתן,
 הוצאת מרכז ציפורי. מאמר המקור
 מ- 1956.

Stice, J. E. (1987). Using Kolb's
 Learning Cycle to Improve
 Student Learning. Engineering
 education, 77(5), 291-96.

וויטאקר דורותי (1985), החלטות
 הכרחיות ומשימות כאשר מתכננים
 קבוצה ומנחים אותה. בתוך רוזנוסר, נ.
 נתן, ל. (1997). (עורכים). הנחיית
 קבוצות -מקראה. ירושלים: הוצאת
 מרכז ציפורי לחינוך קהילתי. החברה
 למתנ"סים.

שעור 5
 תכנון יחידת
 הנחיה

יאלום, א. ולשץ', מ. (2006). המטפל:
 לעבוד עם הכאן-ועכשיו. בתוך: טיפול
 קבוצתי: תיאוריה ומעשה, בהוצאת
 כנרת, זמורה-ביתן, דביר ומאגנס,
 154-191.

התנסות
 בהנחיית קבוצות
 נושאים:

יאלום, א. ולשץ', מ.
 (2006). טיפול קבוצתי: תיאוריה
 ומעשה. ירושלים: הוצאת כנרת.
 (פרק 13).

טכניקות להתערבות מנחה -
 סיכום. מתוך מאמר מאת חלי
 ברק.

נאוה רוזנוסר ולירון נתן, הנחיית
 קבוצות, מקראה, המרכז לחינוך
 קהילתי ע"ש חיים צפורי, 1997, פרק 14,
 עמוד 299, בתוך חלק חמישי "סוגיות
 וכלים בתכנון ובהנחיה של קבוצה".

-עבודה עם
 הכאן ועכשיו

שעורים
 6-11

-תפקיד מנחה

רוטאן ס. ג. וסטון ו. נ. (2004). פרק 3:
 דינמיקות קבוצתיות והתפתחות
 קבוצות, פסיכותרפיה קבוצתית גישה
 פסיכודינאמית- תפקידי המטפל
 הקבוצתי, הוצאת אח בע"מ, עמ'

-אנטי גרופ
 והתנגדויות
 בקבוצה

-תהליכים
 פרדוקסליים

Nitsun, M. (1991). The anti-group: Destructive forces in the group and their therapeutic potential. *Group Analysis*, 24, 7-20.

Smith, K.K. & Berg, D.N.

תפיסה פרדוקסאלית של דינמיקה קבוצתית. מתוך: מקראת הנחיית קבוצות, עמוד 51-74. בעריכת נ. רוזנוסר ול. נתן, הוצאת מרכז ציפורי. מאמר המקור מ-1987.

בקבוצה

Ben-David, Y., Ickeson, T., & Kaye-Tzadok, A. (2021). Lost in the matrix: Dialectical tensions in facilitating virtual video groups during COVID-19 pandemic. *Internet Interventions*, 26, 100445.

קבוצות וירטואליות

Weinberg, H., & Rolnick, A. (2019). *Theory and Practice of Online Therapy: Internet-delivered Interventions for Individuals, Groups, Families, and Organizations*. Routledge

Rioch, N.J (1997) עבודתו של ווילפרד

ביון על קבוצות. מתוך: מקראת הנחיית קבוצות. עמ' 101-114, בעריכת נ. רוזנוסר ול. נתן, הוצאת מרכז ציפורי. מאמר המקור מ-1970.

תהליכים לא מודעים בקבוצה - ביון

שעור
12

סיכום

שעור
13

